

Från bioduken till spelskärmen – Jung ständigt aktuell.

Den sjuttonde december hölls det ett intressant föredrag på Litteraturhuset i Göteborg. Föreläsare var Suzanne Gieser, fil dr, och psykoterapeut. I hennes egna ord, en vanlig, kämpande människa. Ämnet var Jungs inflytande i populärkulturen, som återfinns på ibland oväntade platser. Titeln på föredraget? Jung i Populärkulturen – nu och då.

Att jungianska arketyper förekommer även i vanlig populärkultur är numera känt, men Gieser var tidigt ute i forskningsfältet. Redan på 1980-talet tillämpade hon jungiansk forskning på bland annat seriefigurer såsom Läderlappen, vilket var en ovanlig metod på denna tid. Detta pionjärskap skiner igenom föreläsningen, och gör upptäckterna både överskådliga och sätta i bekanta sammanhang.

Föreläsningen handlar främst om två prima exempel på C.G. Jungs inflytande som populärfenomen, både förr och nu.

Fyndplats nummer ett är den svartvita filmen Den Förstenade Skogen från 1936, vilken för övrigt var Humphrey Bogarts stora genombrott. Titeln anspelar delvis på en fossilerad skog i obygden i Arizona, vid vilken en samling rollfigurer hamnar i händerna på ett band desperados. Rollfigurerna är också som förstenade i sina olika liv, och har sammanstrålat vid denna vägkrog vid en tillfällighet.

Förutom en spännande thriller är det också en berättelse om ett befruktande möte, där en vissnande författare möter en lovande konstnär, som blott behöver en förändring i sina omständigheter för att kunna nå långt och blomma ut. Med ingenting kvar att ge världen förutom en generös livförsäkring gör författaren sitt val.

Filmen är djupt inspirerat av C.G. Jungs bok Modern Man in Search of a Soul, en essäsamling från 1933. Regissör Archie Mayo har fått en och annan idé därifrån, och använt det för att lyfta en hygglig gangsterfilm till något betydligt mer intressant.

Fyndplats nummer två, är andra sidan, är aningen mer oväntad, i form av ett japanskt tv-spel. Titeln är Persona V, och redan titeln avslöjar att det är en lovande plats om man söker jungianskt inflytande.

Att Gieser kom just denna fyndplats på spåren beror på att hennes son, som tycker om spelet, fäste hennes uppmärksamhet på att Persona-serien bygger mycket på C. G. Jung och hans upptäckter.

Det är kanske en mindre osannolik plats att finna Jung på än man tror, då datorspel innehåller mycket arketypiskt material. Det är nödvändigt för att ge spelets mekanik en struktur och ett sammanhang. Den vanligaste är Herkulesarketyper. Man blir ständigt starkare och besegrar allt svårare fiender på sin hjälteresa, ett format som är lätt att anpassa till ett spels krav.

Persona V är dock av en annan karaktär, där det är val och förståelse som avgör, och där sociala egenskaper är viktigare än krigiska. Som titeln antyder handlar det mycket om personlighet och om Jaget, då persona betyder mask.

Personan i dessa spel är också namnet på de alter egon som rollfigurerna skapar sig, som ger dem speciella krafter och förmågor när de förvandlar sig till dem. De är en reflektion av figurernas psyke och undermedvetna, men också av det kollektiva omedvetna. Som exempel anammar hjälten en persona som kallar sig Arsène, efter den store gentlemannatjuven.

Det omedvetna, individen och samhällets, förekommer flitigt. Hjälten träffar på andra som delar samma förmåga, och de bildar en slags sammansvärjning för att träda in i det omedvetna och försöka vända onda avsikter till goda.

Hjälten och hans kamrater dyker så att säga ned i människors omedvetna, som tar form efter deras personlighet, som också går att skifta och förändra.

Det leder till ett intressant problem; hur skifta en persons dåliga drag, utan att göra våld på deras Själv? Hur bota en småsint mobbare utan att skada hans personlighet? Hur stoppa en hänsynslös politiker utan att orsaka sidoskada?

Det var ett oväntat fynd, men det är också ett stort och fascinerande forskningsfält. Datorspel är ett populärfenomen som växt sig mycket stort. Att återfinna jungiania där är visserligen inte helt oväntat, men det är kanske ej det man i första hand tänker sig, och inte så fundamentalt som i Persona V. Att de också bildar själva hörnstenen i en utmärkt thriller från 1936 är också en oväntad upplysning. Att få höra en sådan gedigen och noggrann genomgång av dessa fall var fascinerande och intressant.

Det var ett mycket spännande föredrag, som både visar hur somliga ting ständigt går igen, och att du kan finna det bekanta och väntade på oväntade platser. Att Jung lever i populärkulturen med oanad styrka kan det inte råda någon tvekan om. Därtill var det presenterat och berättat på ett överskådligt och engagerande sätt, som lämnar en med både en och annan tanke om vad man kan finna mer – och var.

Stort tack till Suzanne Geiser, för detta fascinerande föredrag!